

EN PARASIT HOS VANESSA C-ALBUM

IAKTTAGEN AF

E. A. HOLMGREN (j:r) OCH G. ZETTERLUND.

Vanessa C-album är, såsom bekant, en mycket allmän dagfjäril, hvadan det torde vara öfverflödigt att här redogöra för hans utseende och lefnadssätt.

Denna vackra fjäril kan dock icke annat än väcka hos iakttagaren ett lifligt intresse genom sin egendomliga vingform, sin vackra färgdrägt, sina lifliga rörelser m. m., och detta intresse stegras högeligen, om man blifvit satt i tillfälle att fullständigt följa honom under hans olika utvecklingsskeden. Hans äfvenledes vackra larv träffas, enligt vår erfarenhet, på hvarjehanda slags växter, såsom på *Ribes grossularia* och *rubrum*, på *Lonicera Xylosteum*, *Ulmus montana*, *Corylus Avellana*, *Humulus Lupulus*, *Urtica dioica* m. fl. Många af de under sistlidne sommar anträffade larverna voro anstuckna af parasitsteklar, och vi gjorde till vår uppgift att söka utforska, hvilka Ichneumonid-arter dessa kunde tillhöra. De anmärktes af oss under sitt larvtillstånd och kvarblefvo inhyses hos Vanessa-larverna ända till dess att dessa senare undergått förpuppning. Sedan uppåto de Vanessa-pupporna, och förpuppade sig derefter sjelfva inom de puppskal, som de åt sig inkräktat. Vi fingo således ur många Vanessa-puppor, i stället för fjärilar, endast parasitsteklar och, märkvärdigt nog, blott *en* art. Då denna tillförene icke är fullständigt beskrifven såsom svensk, må det tillåtas oss att något närmare redogöra för den samma.

Arten tillhör den stora familjen *Crypti*, inom Ichneumonidgruppen, och släktet *Hemiteles*. Då hanen och honan äro så väl till kroppsformen som till färgteckningen hvarandra mycket

olika, så hafva de äfven blifvit beskrifna såsom skilda arter. Den författare, som först omnämnt dem är GRAVENHORST (*Ichn. Europ. Tom. II*); men han omtalar intet beträffande deras parasitiska lif. RATZBURG (*Die Ichneumonien der Forstinsecten, III Bd., sid. 153*) omnämner hanen och anför, efter REISSIG, att denne skulle blifvit framkläckt ur unga tallar, i hvilka *Pissodes notatus* och *Hylesinus piniperda* huserade. Han anför äfven, att v. SIEBOLD erhållit flera exemplar ur en *Psyche*-hylsa. Genom dessa uppgifter synes det vara mer än troligt, att flera *Hemiteles*-arter blifvit upptagna under samma namn och sålunda förväxlade med denna. Härmed må emellertid förhålla sig huru som helst, fullt säkert är det dock, att de båda könen, som vi samtidigt erhållit ur den i fråga varande *Vanessa*-artens puppor, tillhöra en och samma art, och detta är så mycket påtagligare, som vi sågo dem i ett sådant förhållande till hvarandra, att intet tvifvel var öfrigt. — GRAVENHORST beskrifver hanen under namn af *Hemit. melanarius*, och honan under namn af *Hemit. vicinus*. RATZBURG omtalar, såsom sagdt är, endast hanen; men han är villrådig i sin artbestämning, hvilket synes deraf, att han trott, det de båda Gravenhorstska arterna, *Hemit. rufo-cinctus* och *tristator*, möjligen skulle kunna vara identiska med denna. HOLMGREN upptager hanen i sina »Entom. anteckningar under en resa i Södra Sverige 1854». Arten har med all säkerhet en vidsträckt utbredning och lefver, för att döma ex analogia, sannolikt mest i dagfjärils-larver såsom parasit under sitt larvstadium.

Efter denna inledning, lemna vi här en noggrannare beskrifning på arten.

Hemiteles melanarius GRAV.

Mas: Niger; palpis fusco-testaceis; ventre pallido nigroque variegato; alis fuscine leniter tinctis, stigmatibus et tegula nigricantibus, radice albido-straminea; femoribus ex parte, tibiis anterioribus totis, posticis basi late rufescentibus; calcaribus tibiarum posticarum albicantibus. — Long. 3—4 millim.

Femina: Nigra; palpis fusco-testaceis, segmentis 2—4 abdominis castaneis vel rufis; ventre pallido-fuscoque variegato; alis fuscine leniter tinctis, stigmatibus et tegula nigricantibus, radice

albido-straminea; tibiis anterioribus totis, posticis et femoribus pro parte rufis. — Long. 3—4 millim.

Hemiteles melanarius GRAV. Ichn. Europ. II, 790, 233, ♂. — RATZEB. die Ichn. der Forstins. III, 153, ♂. — HOLMGR. Act. Holm. (1854) 57, 1, ♂.

Hemiteles vicinus GRAV. Ichn. Europ. II, 845, 273, ♀.

Habitat in Suecia media et meridionali, haud infrequens. Larvæ in Lepidopterorum larvis vitam degunt.

Descr. — Caput haud buccatum, pone oculos angustatum, a fronte visum triangulare, alutaceo-punctatum; spatio infra-oculari basi mandibularum latiori. Clypeus parvus, a facie imperfecte discretus, margine summo apicali depresso. Antennæ filiformes l. apicem versus leviter tantum sensim angustatæ; articulis basalibus flagelli cylindricis, 1 et 2 latitudine quadruplo longioribus. Oculi ovati, subprominuti, nudi; orbitis temporalibus impressis. Thorax capite paullo angustior, subæquialtus, fortiter punctatus et ex parte rugulosus; mesonoto parapsidis antice tantum indicatis; mesopleuris transversim strigulosis; metathorace ruguloso, sutura profunda a scutello separato, areis superioribus 5 distinctissimis, earum superomedia minuta, subhexagona; area posteromedia parum impressa; spiraculis minutissimis, circularibus. Segmentum primum abdominis coxis posticis vix longius, latiusculum, leviter curvatum, lateribus marginatum, supra fortiter punctato-alutaceum, carinulis tenuibus parum perspicuis, prope marginem locatis et vix ad spiracula extensis; postpetiolo ante apicem transversim impresso. Segmenta sequentia transversa, fortiter alutaceo-punctata, subopaca l. margine apicali, præsertim apud ♀, læviusculo; 2:dum et 3:tium ante apicem transversim leviter impressa. Terebra feminarum dimidio abdominis longior. Alæ areola externe aperta; cellula radiali brevi, subtrapezina, nervo ejus externo parum curvato; nervo transverso ordinario interstitiali; nervo transverso anali paullulum infra medium fracto et nervum e fractura distinctissimum emittante. Pedes graciles.